

U kunt hier o.a. meer lezen over:

- **Ontstaan**
  - **Zandwinning en herinrichting**
  - **Beheer**
  - **Waterkwaliteit**
  - **Toekomstige ontwikkelingen**
-

Ontstaan

Het Kraaijenbergse Plassengebied maakt deel uit van de Beerse Overlaat. Tot 1942 stroomde bij hoog water de Maas binnendijks richting Den Bosch. Het gebied heeft van oudsher een agrarisch karakter. Vanaf 1968 wordt in het gebied zand gewonnen.

Omdat het zand in deze omgeving van hoge kwaliteit is, kan het worden gebruikt voor de beton- en metselindustrie. Rond 2020 zal het ontgrondingsproject zijn afgerond.

Zandwinning en herinrichting

Na afronding van de zandwinning in plas 5 is in 1990 een begin gemaakt met de locatie Beers-Oost, aangeduid als plas 7. Deze plas krijgt uiteindelijk een omvang van circa 165 ha. Het grootste gedeelte hiervan is al ontzand.

Vanaf de start van de ontgroning is tot nu toe ongeveer 30 miljoen ton beton- en metselzand per schip afgezet. Als zogenaamde nevenproducten zijn bij de winning vrijgekomen: circa 4 miljoen ton grind, circa 2,5 miljoen m3 ophoogzand en circa 1 miljoen m3 klei/afdek.

Het grind wordt ter verwerking aangeboden op de walinstallatie op het industrieterrein Haven of tijdelijk opgeslagen in een onderwaterdepot in plas 4. Ophoogzand wordt voor een gedeelte direct per schip afgevoerd en voor een ander gedeelte in een landdepot gezet.

Het zand in het depot wordt vervolgens per vrachtwagen in de regio afgevoerd. Van de klei en de afdekgrond wordt een klein gedeelte op de markt gebracht en een groot gedeelte gebruikt voor de aanleg van de voorgeschreven (tijdelijke) waakkades en geluidswallen en voor de oeverreconstructies.

Tegelijk met de zandwinning vindt de oeverafwerking plaats. De geplande eilanden aan de noordkant van de westelijke natuuroever van plas 7 zijn aangelegd. Dit biedt een extra bescherming tegen overmatige golflslag en voorkomt dat recreanten met boten deze natuuroever binnendringen.

De eilanden bieden een ideale slaap- en broedgelegenheid voor watervogels. Zodra dit vanwege de zandwinactiviteiten mogelijk is, zal worden begonnen met de realisering van het zuidelijk gedeelte van de westoever. Dit gedeelte heeft een lengte van ongeveer 900 m. De totale lengte van de westoever zal dan zo'n 2 km bedragen, waardoor in combinatie met brede en flauwe taluds een nat natuurgebied ontstaat van ongeveer 30 ha.

De aan te leggen oever krijgt hetzelfde karakter als het in 1994 gerealiseerde noordelijk gedeelte, waarbij wordt gestreefd naar een meer open landschappelijke afwisseling en variatie aan flora en fauna. De bestaande houtwal wordt doorgetrokken waarin een zgn. knuppelbrug wordt aangelegd die uitmondt in een natuurobservatiehut. Langs de Wielweg komen een sloot, een heg en vervolgens een afrastering om versturende toegankelijkheid tegen te gaan. Er zal een half-open landschap ontstaan met poelen, inhammen, plas-draszones en eilandjes, gras- en moerasvegetaties, afgewisseld met bosschages.

De inrichting van de zone zuidelijk van Linden is klaar. Dit 20 ha grote gebied is aan zijn agrarische functie onttrokken en is bestemd voor natuur- en landschapsbouw met een beperkte extensieve recreatieve functie. Fiets- en wandelpaden zijn aangelegd die aansluiting hebben met een op het westelijk gedeelte aangelegd uitkijkpunt dat een wijds uitzicht biedt over de Kraaijenbergse Plassen.

Ook is een vijver gegraven die dienst kan doen als ijsbaan. In de omgeving ervan staan enkele trimtoestellen. Het gebied is doortrokken met enkele brede sloten in een vochtig, drassig terrein met poelen en inhammen.

Beheer

De Kraaijenbergse Plassen hebben twee nieuwe functies die voor een gedeelte zijn gerealiseerd en nog steeds in ontwikkeling zijn. Het oostelijk gedeelte heeft een recreatieve functie, het westelijk gedeelte een natuur(ontwikkelings)functie. Deze functionele scheiding is uiteraard van invloed op het beheer van het gebied.

Voorkomen moet worden dat de recreatie uitwaaiert over het natuurgebied en een te grote druk legt op de nieuwe natuur- en landschapselementen. De aanwezigheid van recreanten, eventueel met loslopende huisdieren, kan verandering en verstoring van de vogelstand tot gevolg hebben, karakteristieke soorten voor rustige gebieden kunnen zelfs verdwijnen.

Door de toename van recreatieve voorzieningen en vergroting van de natuurwaarden neemt de noodzaak voor een adequaat beheer toe.

De heringerichte oevers en randzones worden beheerd door de gemeente Cuijk en het Brabants Landschap. Beheer dat is gericht op duurzame instandhouding, onderhoud en behoorlijk gebruik.

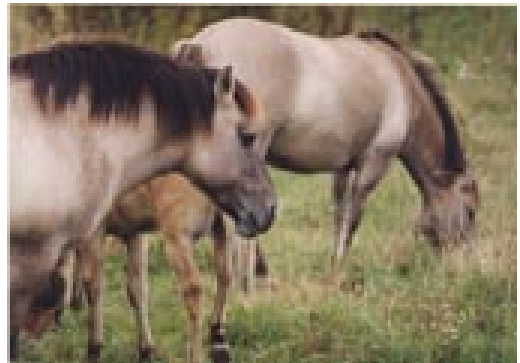
Ten behoeve van het beheer van de plassen 1 tot en met 5 is door de gemeente Cuijk een beheerplan opgesteld. Dit plan voorziet in een periodiek onderhoud van alle oeverstroken. Oeverzones waar recreanten verblijven worden intensief onderhouden, op andere plaatsen is het onderhoud beperkter.

Voor de natuuroevers is gekozen voor een zeer extensief, beheersvriendelijk en natuurlijk onderhoud: het beweiden met paarden en runderen. Het begrazingsgebied is flink uitgebreid. Momenteel wordt dit gebied belopen door Exmoor- en Konikpaarden en Galloway-runderen en Schotse Hooglanders. Door permanente begrazing zorgen deze

dieren voor een natuurlijke verschraving van de aanwezige begroeiing. Dat komt de diversiteit van de vegetatie ten goede.

Het begrazingsterrein is omrasterd. Om het gebied beperkt toegankelijk te houden en vernielingen aan de afrasteringen te voorkomen, zijn looppoorten gemaakt. Er worden geen andere recreatieve voorzieningen getroffen.

Plas 5 is vanwege de natuurfunctie volledig overgedragen aan Brabants Landschap. Om het gebruik van het plassengebied te regelen is de Verordening Kraaijbergse Plassen 2005 (1e wijziging in 2006) opgesteld. In deze verordening zijn de regels die in het plassengebied van toepassing zijn, vastgesteld.

Waterkwaliteit

Het voor de waterrecreatie bestemde gedeelte, waar gezwommen wordt, moet voldoen aan de

kwaliteitsnormen voor zwemwater. Op enkele plaatsen in de plassen 2 en 3 zijn zwemvoorzieningen aanwezig. Op een drietal punten in de plassen 2, 3 en 4 worden gedurende de maanden april tot en met september regelmatig watermonsters genomen. De kwaliteit wordt beoordeeld aan de hand van normen, die zijn vastgesteld voor zwemwater.

Het zwemwater in de plassen voldoet de laatste jaren min of meer aan de zwemwaterkwaliteitsnormen, met dien verstande dat het doorzicht van het water ofwel de mate van vertroebeling zorgen baart. Het doorzicht moet minimaal 1 meter bedragen. Diverse malen is geconstateerd dat de plassen 2 en 3 hieraan niet voldoen. Dit wordt naar alle waarschijnlijkheid veroorzaakt door het uitspoelen van fijn zand dat vrijkomt bij de grintverwerkingsinstallatie op het industrieterrein van de Haven van Cuijk. Dit effect wordt versterkt door de scheepvaart.

In het kader van een nieuwe vergunning op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren zijn in overleg met het waterschap maatregelen getroffen bij de verwerkingsinstallatie om dit probleem aan te pakken.

De Kraaijbergse Plassen staan vanaf 1991 niet meer in direct contact met (voedselrijk) oppervlaktewater. De Sluisgraaf, een watervoerende sloot die uitmondde in de plassen, is toen omgelegd. Vanwege de zuid-noord lopende grondwaterstroming richting Maas is sprake van een continue vervanging van het water in de plassen door grondwater van een hoge kwaliteit. Door de vergroting van het plassengebied zal ook het zelfreinigend vermogen van het water toegenomen zijn.

Toekomstige ontwikkelingen

Tot ongeveer 2010 zal in het gebied Beers-Oost (plas 7 en 8) zand worden gewonnen. Tot die tijd is het gebied waar zand wordt gewonnen verboden toegang. Daarna zal het gehele watergebied (met uitzondering van plas 5) kunnen worden gebruikt door waterrecreanten.

In het zuidelijke gedeelte van het plassengebied (het gebied Dommelsvoort) is een grootschalige toeristisch-recreatieve invulling voorzien. In de voorlopige plannen is sprake van een jachthaven, verblijfsrecreatie, centrum- en outdoorsportvoorzieningen.

De verschillende plassen

Plas 1

Dit is de oudste ontgrondingsplas van de Kraaijbergse Plassen. Deze plas vormt ook de schakel tussen de Maas (via de Katwijkse haven), de overige Kraaijbergse Plassen en de toekomstige plas bij de Heeswijkse Kampen (plas 9).

In plas 1 zijn mogelijkheden voor veelzijdige activiteiten (o.a. een jachthaven met bijbehorende functies, werkterrein van de ontgronders, ligplaatsen van de scouting en woonboten).

Plas 2

De noord- en oostoever van plas 2 gaan schuil onder een struik- en boomlaag. Behalve dat hierdoor de

geluidsoverlast van de snelweg wordt ingeperkt, biedt deze oeverbegroeiing ook een goede leefomgeving voor talloze zangvogels en insecten.

Aan de noordkant van de plas is kleinschalige recreatie mogelijk (voornamelijk wandelen; fietsen kan alleen over de weg Hooge Voort).

Aan de zuidkant kunnen meer activiteiten plaatsvinden (o.a. een zwemstrand met toiletvoorziening en speeltoestellen, picknickjes, camping en afmeermogelijkheden voor boten van mensen die op de camping verblijven).

Plas 3

Op de noordoever van plas 3 is een fraai fietspad aangelegd, dat ook over de oever van plas 4 loopt. Ook zijn hier aanlegplaatsen voor recreatieschepen. Plas 3 is vanwege zijn open ligging erg geschikt voor windsurfen. Aan de zuidzijde van deze plas is een groot surfstrand aangelegd met een parkeerplaats voor ongeveer 800 auto's. Ook vindt u hier een passantensteiger (niet voor overnachten op de boot) en botenhelling.

Toiletunits zijn aanwezig. Plas 4

Plas 4

vormt een overgang van recreatie naar natuur. Aan de noordkant is veel natuur, en zijn er mogelijkheden voor kleinschalige recreatie (voornamelijk vissen, wandelen en fietsen). Boten mogen hier wel op het water liggen, maar niet dichters dan 5 tot 20 meter bij de oever. Aan de westkant is de ruimte voor naaktrecreatie. Aan de zuidkant is een natuuroever, waar u mag afmeren op meer dan 20 meter uit de oever.

Er zijn struiken en bomen aangeplant en er lopen 'grote grazers' rond: Gallowayrunderen, Exmoorpony's en Konikpaarden. Door deze begrazing ontstaat er variatie in de begroeiing. De grote grazers zorgen voor een natuurlijke vorm van natuurbeheer.

Plas 5

Plas 5 is aangewezen als natuurontwikkelingsgebied. Natuur en rust staan voorop, er is geen recreatie mogelijk (alleen struinen en eventueel vogels observeren). Recreatie vanaf het water wordt geweerd door een lange strekdam die plas 5 van de overige plassen scheidt. Recreatie vanaf de oevers wordt geweerd doordat de oevers zijn verondiept met een drassige kleilaag, wat voor recreanten onaantrekkelijk is.

Ook zijn poelen en inhammen aangelegd, evenals een aantal eilandjes, waardoor er meer variatie in de oeverzone komt. De variatie wordt vergroot door de aanwezigheid van 'grote grazers': Galloway-runderen, Exmoorpony's en Konikpaarden. Door hun graaspatroon ontstaan er open en gesloten plekken in het landschap.

Hierdoor krijgt het gebied niet alleen een natuurlijk aanzicht, de variatie in het gebied wordt ook vergroot. Meer planten en dieren krijgen daardoor een mogelijkheid om zich in het gebied te vestigen.

Zwemmen en varen op deze plas is niet toegestaan.

Gat van Geluk en Ganzenorgel

Ten noordoosten van plas 5 liggen 2 kleinere waterplassen: het Gat van Geluk en het Ganzenorgel. Het Gat van Geluk is ontstaan door zand- en kleiwinning waarmee de Maasdijk is verstevigd. Dit alles gebeurde onder toezicht van ingenieur Geluk van Rijkswaterstaat. Het water is nu in beheer bij een visvereniging. Door de kunstmatige hoge visstand zijn de natuurwaarden van het Gat van Geluk gering.

Dit in tegenstelling tot het tegenoverliggende Ganzenorgel. Door de aanwezigheid van een dichte begroeiing van moeras- en oeverplanten is het Ganzenorgel een ideaal leefgebied voor schuwe water- en struweelvogels, voor amfibieën en voor tal van insecten. Om de aanwezige fauna te beschermen tegen snelrijdend autoverkeer, bestaat de wegverharding hier niet uit bitumen maar uit losse grind.

Plas 7

Hier is voorlopig geen recreatie op het water toegestaan in verband met werkgebied. Het kan gevaarlijk zijn vanwege kabels onder water, gevaarlijke afkalvende oevers en koude stromen. De westkant van plas 7 is natuurgebied.

Aan de noordkant zijn mogelijkheden voor kleinschalige recreatie (voornamelijk wandelen en fietsen). Hier lopen 'natuurbegrazers' vrij rond. Dit zijn Schotse hooglanders.

Ook aan de zuid-oostkant kan kleinschalige recreatie plaatsvinden (voornamelijk wandelen en fietsen). Hier wordt de komende jaren gestart met de bouw van waterpark De Kraaijensbergse Plassen.

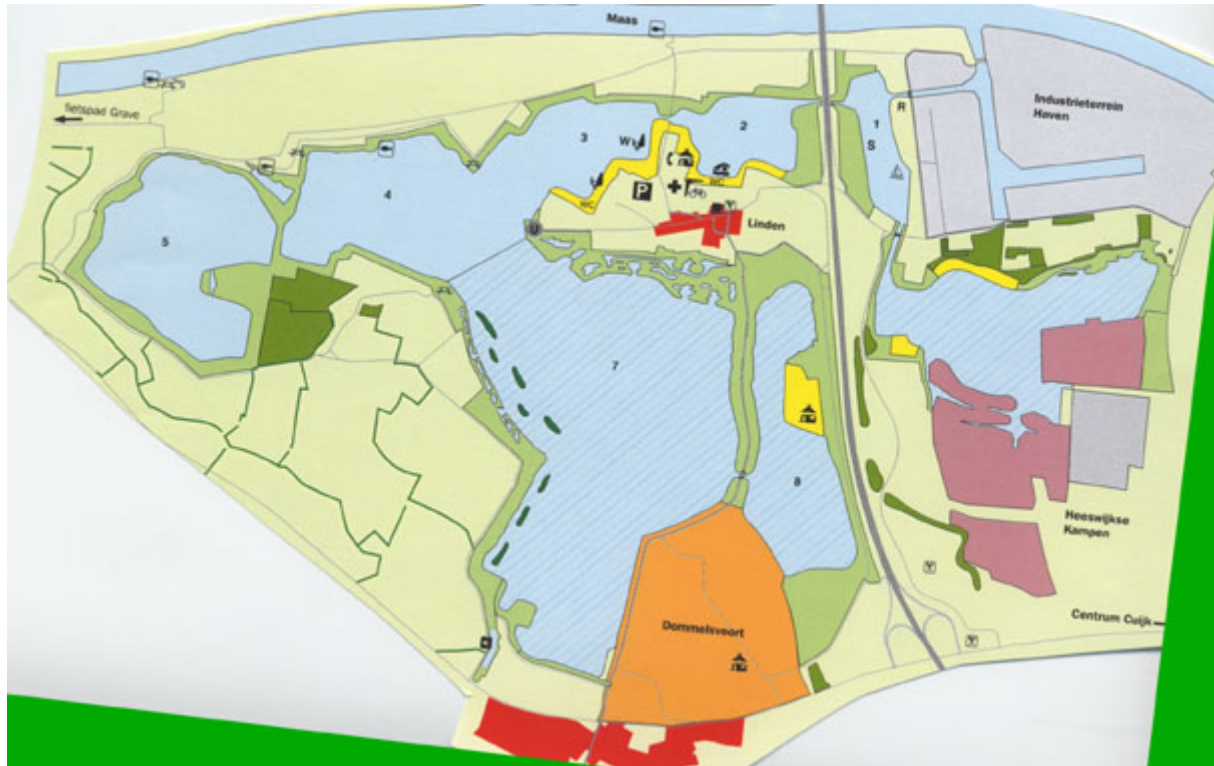
Plas 8

Op het water is geen recreatie toegestaan zolang de ontgrondingen plaatsvinden. Op de noordoever zijn fietsmogelijkheden. Tussen plas 7 en 8 loopt de Steegstraat, een 'langzaam verkeerroute' naar Linden. Er is een kleine camping die in de toekomst zal worden uitgebreid.

Plas 9 (Heeswijkse Plas)

Deze plas wordt verder ingericht voor kleinschalige recreatie (natuurgebied en een zwemstrand) voornamelijk gericht op de bewoners van Cuijk en in het bijzonder de bewoners van de woonwijk van de Heeswijkse Kampen.

Overzichtsk kaartje

Wat mag wel?

- Zwemmen (plas 1 t/m 4 en 9);
- Surfen (plas 1 t/m 4 en 9);
- Zeilen (plas 1 t/m 4 en 9);
- Duiken en snorkelen (plas 1 t/m 4 en 9);
- Wandelen (alle plassen);
- Fietsen (plas 1 t/m 4 en 9);
- Vissen met vergunning (plas 1 t/m 4);
- Naaktrecreatie (binnen het afgerasterde deel van het naaktstrand bij plas 4);
- Maximaal 6 nachten aaneengesloten overnachten op een afgemeerde boot (plas 1 t/m 4 en 9).

Wat mag niet?

- 's Nachts op de oever of aan de passantensteiger overnachten;
- Kampvuren maken;
- Langer dan 7 dagen en 6 nachten aaneengesloten verblijven op plezierjachten en woonschepen;
- Op bruggen klimmen en van bruggen springen;
- Andere recreanten hinderen of in gevaar brengen;

- Beroepsvaart hinderen (beroepsvaart heeft altijd voorrang);
- Harder varen dan 9 km op de plassen en 6 km in de jachthaven en onder bruggen;
- Waterskiën en jetskiën;
- Honden:
  - in het water laten;
  - uitlaten op plaatsen waar ze anderen tot last zijn;
  - los laten lopen op plaatsen waar grote grazers verblijven;
  - los laten lopen in natuurgebieden;
- In werkgebied recreëren;
- Naakt recreëren in en rond de plassen (met uitzondering van het aangewezen gebied bij plas 4);
- Afval achterlaten;
- Grote grazers voeren.

Om de kwaliteit van de Kraaijbergse Plassen en de Heeswijkse Plas te waarborgen is een verordening opgesteld.

Kraaijbergse Plassen Linden - Beers	Info
 Kraaijbergse plassen onder Linden en Beers (gem. Cuijk).	 0485-396600 info@cuijk.nl www.cuijk.nl